

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2005/17
Karar Sayısı : 2008/95
Karar Günü : 17.4.2008
R.G. Tarih-Sayı :05.11.2008-27045

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara 5. İş Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 17.7.1964 günlü, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 120. maddesinin ikinci fıkrasının, Anayasa'nın 2. ve 138. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Sosyal Sigortalar Kurumunun kayıtlarındaki davacı sigortalıya ait doğum tarihinin, 1979 yılında yerel mahkemece verilen doğum tarihinin düzeltilmesine ilişkin karar uyarınca değiştirilmesi istemiyle açılan davada ileri sürülen itiraz konusu kuralın anayasaya aykırılığı itirazının ciddi olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz konusu yasa kuralı

17.7.1964 günlü, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun itiraz konusu fıkrayı da içeren 120. maddesi şöyledir:

"İş kazalarıyla Meslek Hastalıkları Sigortasının uygulanmasında, hak sahiplerine bağlanacak gelirlerle sigortalılara ödenecek sermayelerin hesabında, iş kazasının olduğu veya meslek hastalığının hekim raporu ile ilk defa tespit edildiği tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihleri esas tutulur.

Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortalarına ilişkin yaş ile ilgili hükümlerin uygulanmasında, sigortalıların ve hak sahibi çocuklarının, sigortalının yürürlükten kaldırılmış 5417 ve 6900 sayılı kanunlara veya bu kanuna tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihleri, sigortalının sigortaya tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonra doğan çocuklarının da nüfus kütüğüne ilk olarak yazılan doğum tarihleri esas tutulur.

(Ek fıkra: 24/6/2004-5198/16 md.)İş kazalarıyla meslek hastalıkları, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortasından gelir ve aylık tahsisleri ile sermaye değerinin hesabında, iş kazasının olduğu veya meslek hastalığının hekim raporuyla ilk defa tespit edildiği veya sigortalıların yürürlükten kaldırılmış 5417 ve 6900 sayılı kanunlara veya 506 sayılı Kanun ile diğer sosyal güvenlik kurumlarına tâbi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonraki yaş tashihleri dikkate alınmaz.

Nüfus kayıtlarında doğum ay ve günleri yazılı olmıyanlar 1 Temmuzda, doğum ayı yazılı olup da günü yazılı olmıyanlar o ayın 1 inde doğmuş sayılır."

B- Dayanılan ve ilgili görülen anayasa kuralları

Başvuru kararında Anayasa'nın 2. ve 138. maddelerine dayanılmış; konu Anayasanın 60. maddesiyle de ilgili görülmüştür.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Mustafa YILDIRIM, Cafer ŞAT, A. Necmi ÖZLER ve Serdar ÖZGÜLDÜR'ün katılmalarıyla 22.2.2005 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Kuralın anlam ve kapsamı

17.7.1964 günlü, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 120. maddesinin iptali istenilen 2. fıkrasında, *"Malûllük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortalarına ilişkin yaş ile ilgili hükümlerin uygulanmasında, sigortalıların ve hak sahibi çocuklarının, sigortalının yürürlükten kaldırılmış 5417 ve 6900 sayılı Kanunlara veya bu Kanuna tâbi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihleri, sigortalının sigortaya tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonra doğan çocuklarının da nüfus kütüğüne ilk olarak yazılan doğum tarihleri esas tutulur."* denilmektedir.

İtiraz konusu kural, özü itibarıyla, emeklilik hakkının kazanılmasında ve malûllük ile ölüm sigortalarına ilişkin diğer bazı haklardan yararlanılmasında sigortalı olarak çalışmaya başlanılan tarihten sonraki yaş tashihlerinin dikkate alınmayacağına ilişkindir.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 120. maddesinde yer alan bu düzenlemenin benzerlerine 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'nda (m.105) ve 1479 sayılı Bağ-Kur Kanunu'nda (m.66) da yer verilmiş olduğu görülmektedir.

506 sayılı Yasa'nın 120. maddesi dört fıkradan oluşmaktadır. Maddenin birinci ve ikinci fıkralarında yaş tashihlerinin dikkate alınmayacağına ilişkin düzenlemeler bulunmasına rağmen, bu düzenlemelerin anlamı konusunda uygulamada ortaya çıkan tereddütlerin giderilmesi ve çalışmaya başlandıktan sonraki yaş tashihlerinin dikkate alınmayacağına daha açık bir şekilde vurgulanması amacıyla 24.6.2004 günlü, 5198 sayılı Yasayla madde metnine üçüncü fıkra eklenmiştir.

B- Anayasaya aykırılık sorunu

Başvuru kararında, Anayasanın 138. maddesinde yasama ve yürütme organları ile idarenin mahkeme kararlarına uymak zorunda oldukları; bu organlar ve idarenin mahkeme kararlarını hiçbir surette değiştiremeyeceği ve bunların yerine getirilmesini geciktiremeyeceği, Anayasa'nın 2. maddesinde de Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk devleti olduğunun belirtildiği, itiraz konusu yasa kuralı ile yasa koyucunun yaş tashihi ile ilgili mahkeme kararlarının uygulanmasını bertaraf etme amacı taşıdığı, bu durumun Anayasa'nın 2. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür. İtiraz başvurusu Anayasanın 60. maddesi ile de ilgili görülmüştür.

Anayasanın 2. maddesinde ifadesini bulan hukuk devleti, bütün işlem ve eylemlerinin hukuk kurallarına uygunluğunu başlıca geçerlik koşulu sayan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurmayı amaçlayan ve bunu geliştirerek sürdüren, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, insan haklarına saygı duyarak bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, Anayasa ve hukuk kurallarına bağlılığa özen gösteren, yargı denetimine açık olan devlettir.

Anayasa Mahkemesi'nin konuyla ilgili süreklilik taşıyan içtihatlarında vurgulandığı üzere, Devletin, personel politikasını belirlemede büyük önemi olan emeklilik düzenini, aktüeryal dengeleri gözeterek bilimsel verilere göre belirlemesi ve buna göre gerekli yasal düzenlemeleri yapması doğaldır. Devletin bilimsel verilere dayanarak kurduğu bu düzenin korunması Anayasa'nın 60. maddesinde yer alan sosyal güvenlik hakkının güvenceye alınması için de zorunlu bir gerekliliktir. Nesnel ve sürekli kurallarla sağlam ve sağlıklı temellere oturtulmayan bir sosyal güvenlik kuruluşunun, mahkeme kararları ile alınan yaş düzeltmeleri sonucu ortaya çıkan erken emeklilik gibi nedenlerle aktüeryal dengesinin bozulması, sosyal güvenlik sisteminin sürdürülemez bir duruma gelmesine sebep olabilir.

Sosyal güvenlik kurumlarına tabi olarak çalışılmaya başlanıldığı tarihten sonraki yaş düzeltmelerinin belli sigorta işlemleri yönünden dikkate alınmayacağını öngören itiraz konusu kuralın, sosyal güvenlik sisteminin kimi aksaklıklara yol açmadan sürdürülmesi amacına yönelik olarak düzenlendiği kuşkusuzdur. Burada yargı kararı hukuksal olarak değerini ve geçerliliğini korumakta, sadece emeklilik yönünden sonuç doğurmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kural, Anayasa'nın 2., 60. ve 138. maddelerine aykırı değildir. İstemin reddi gerekir.

Serruh KALELİ bu görüşe katılmamıştır.

VI- SONUÇ

17.7.1964 günlü, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 120. maddesinin ikinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Serruh KALELİ'nin karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA, 17.4.2008 gününde karar verildi.

Esas Sayısı : 2005/17
Karar Sayısı : 2008/95

Başkanvekili	Üye	Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Sacit ADALI	Fulya KANTARCIOĞLU

Üye	Üye	Üye
Ahmet AKYALÇIN	Mehmet ERTEN	Mustafa YILDIRIM

Üye	Üye	Üye
A. Necmi ÖZLER	Serdar ÖZGÜLDÜR	Şevket APALAK

Üye	Üye
Serruh KALELİ	Zehra Ayla PERKTAŞ

KARŞIOY

İtiraz konusu kural, S.S.K'na tabii olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihte nüfus kütüğünde kayıtlı bulunan doğum tarihinin esas tutulacağı, sigortalı olarak çalışmaya başlanılan tarihten sonraki yaş tashihlerinin gelir, aylık bağlama ve sermaye hesabında dikkate alınmamasını temin amaçlıdır.

Yaş tashihi davaları KAMU DÜZENİ'ne ilişkin olup 4721 sayılı M.K'nun 39. maddesi uyarınca ancak mahkeme kararı ile kişisel durum sicilinde düzeltme yapılabilir.

Yasa koyucu DAVALARIN KÖTÜYE KULLANILMASI ihtimaline karşı yaş düzeltme davasının etkisini, ortadan kaldırmak istemiştir.

Anayasa'nın 138. maddesinin dördüncü fıkrası açık bir şekilde kesinleşen yargı kararları hakkında yasama ve yürütme organları ile idarenin mahkeme kararlarına uymak zorunda olduğunu, bunların değiştirilemeyeceğini ve organlar ve idarenin kararın yerine getirilmesini geciktiremeyeceği ifade etmektedir.

Temel hak ve ödevler başlığı altında hak arama hürriyetini düzenleyen Anayasa'nın 36. maddesi ile, doğru yaşının tespitini arayan bireyin, bu temel hakkın varlığının tespitine karar veren bağımsız yargının kesinleşmiş kararının dayanağı hakkının, ilgili madde de getirilmiş bir sınırlama olmadığı sürece herkesçe tanınması zorunlu olduğuna göre, kimi mahkeme kararlarının kötü uygulamaları çağrıştırıp yarattığı gerekçesi ile idareyi mahkeme kararını tanıyıp uygulamaktan alıkoyan bu düzenleme Anayasa'nın 138. maddesinin karşısında koruma göremez.

Düzenlemenin sosyal güvenlik sisteminin kimi aksaklıklara yol açmadan sürdürülmesine olanak tanımak, bilimsel veriye göre kurulan Devlet düzeninin korunmasında öncelikli kamu yararı ve bozulacak aktüerya dengesini önlemek amacı ile yapıldığı ve kimi mahkememiz önceki kararlarında da bu mülahazaya dayanıldığı görülmekte ise de bir mahkeme kararının hukuksal değeri ve geçerliliğinin korunduğu ancak bazı sosyal haklar yönünden sonuç doğurmadığını söylemek hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü ilkesi ile de bağdaşmayacaktır.

Yargı kararını etkisiz kılan bu düzenleme yasamanın yargı kararına açık müdahalesidir.

Doğru kişinin günü gününe nüfusunun kaydı Sosyal Devletin görevidir. Bu konudaki ihmali, ya da kötü niyetli birinin sosyal güvenlik hakkından haksız yararlanmasının önüne geçmek, mahkemeyi aldatma ihtimali ve muhtemel hilesinin önüne geçmek amacı ile Anayasa'nın 138. maddesinin dördüncü fıkrasındaki üst norm karşısında Anayasa'yı by-pass eden düzenleme hukuk devleti ilkesi ile de bağdaşmamaktadır.

Sosyal Sigortalar Kurumu, üyesi yönünden sosyal sigortacılık yapmaktadır. Prim alıp hak ettiğinde ödemeler yapmaktadır. Tüm aktüeryal hesaplar hata dahil tüm olasılıkları da içinde barındırır, istatistiksel matematik mutlak doğru değildir. Risk analizleri hesap yöntemi içerisinde olmaz ise sosyal görev laiki ile yerine getirilmiş sayılamaz. Bu düşünceler ile sosyal güvenlik sisteminde muhtemel aksaklığın bertarafı için hukukun ve yargı kararının üstünlüğü ve tanınma zorunluluğunu kaldıran düzenleme anılan nedenler ile Anayasa'nın 138. maddesine aykırı olduğu düşünüldüğünden çoğunluk görüşüne katılmamıştır.

Üye

Serruh KALELİ